

NICOLAE LABIȘ. GENIUL CARE A ÎMBLÂNZIT LUMEA PRIN CUVINTE

NICOLAE LABIȘ. THE GENIUS WHO TAMED THE WORLD WITH WORDS

Adriana Florentina MALANCIUC

ORCID 0009-0003-3067-6386

Biblioteca Universității „Ștefan cel Mare” Suceava

Liviu TIMIȘ

Eco TV, Vatra Dornei, județul Suceava

Rezumat: *Articolul prezintă personalitatea și opera poetului Nicolae Labiș, evidențiind formarea sa în spațiul bucovinean, talentul literar precoce și afirmarea sa în literatura română a anilor 1950. Un loc important îl ocupă poezia „Moartea căprioarei”, interpretată ca expresie a pierderii inocenței și a confruntării cu realitățile dure ale existenței. Sunt evocate, de asemenea, spiritul independent al poetului, relația dificilă dintre Labiș și contextul politic și cultural al anilor 1950, moartea sa prematură în 1956 și întrebările privind circumstanțele acesteia. Deși poetul a fost inițial apropiat de direcția oficială a epocii, autorii insistă asupra spiritului său independent și asupra dorinței de libertate intelectuală. Labiș nu este prezentat nici ca simplu „poet al comunismului”, nici ca erou politic retrospectiv, ci ca un tânăr complex, preocupat de afirmarea propriei voci poetice. Articolul subliniază valoarea manuscriselor și a fondului „Nicolae Labiș” de la Biblioteca Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava pentru conservarea și cercetarea moștenirii sale literare.*

Cuvinte-cheie: *Nicolae Labiș, poezie română, „Moartea căprioarei”, Bucovina, manuscrise, patrimoniu literar, Biblioteca Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava.*

Abstract: *The article examines the personality and work of the poet Nicolae Labiș, highlighting his formative years in Bukovina, his precocious literary talent, and his emergence within the Romanian literary landscape of the 1950s. A central place is given to the poem "Moartea căprioarei" (The Death of the Doe), interpreted as an expression of the loss of innocence and the confrontation with the harsh realities of existence. The article also discusses the poet's independent spirit, the fraught relationship between Labiș and the political and cultural climate of the 1950s, his untimely death in 1956, and the questions surrounding the circumstances of that event. Although the poet was initially aligned with the era's official ideology, the authors emphasize his independent spirit and his yearning for intellectual freedom. Labiș is portrayed neither as a mere "poet of communism" nor as a politicized hero viewed in retrospect, but rather as a complex young man dedicated to establishing his own poetic voice. Finally, the article underscores the significance of the manuscripts and the "Nicolae Labiș" collection held at the "Ștefan cel Mare" University Library in Suceava for the preservation and study of his literary legacy.*

Keywords: *Nicolae Labiș, romanian poetry, "Moartea căprioarei", Bukovina, manuscript, literary heritage, "Ștefan cel Mare", University Library in Suceava*

Foto 1. *N. Labiș la vârsta adolescenței*

Foto 2. *N. Labiș pasionat de lectură*

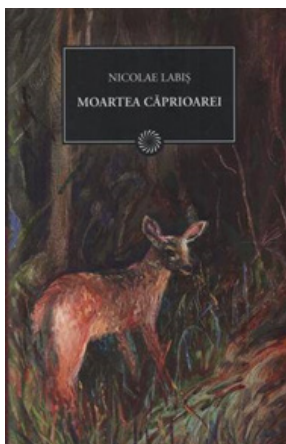

Foto 3. *Coperta cărții cu care s-a înscris în istoria literaturii*

La Mălini, toamna are ceva din liniștea unei amintiri. Drumurile urcă printre dealuri, pădurile păstrează încă aerul Bucovinei, iar satele par să-și ducă viața după un ceas mai vechi decât al nostru. Într-un astfel de loc a crescut Nicolae Labiș, unul dintre cei mai spectaculoși tineri poeți pe care i-a dat literatura română. Dar Labiș nu trebuie imaginat ca pe poetul solemn din fotografia alb-negru. Avea 20 de ani.

Era tânăr, orgolios, curios, ambițios, uneori incomod. Scria mult, citea enorm și avea sentimentul că literatura nu este un joc, ci un fel de a înțelege lumea. Și poate că tocmai de aceea a ars atât de repede.

Un copil care nu semăna cu ceilalți

În casa familiei Labiș din Mălini, cărțile au avut un loc important. Tatăl și mama sa erau învățători, iar

copilul a crescut într-un mediu în care școala și lectura nu erau obligații, ci parte firească a vieții. Foarte devreme s-a văzut că băiatul are ceva aparte. Nu doar talent.

Scria, citea, memora, observa. Își construia lumea lui din poezie, povești și întrebări.

La Fălticeni, apoi la București, această energie avea să-l ducă rapid în mijlocul vieții literare. Într-o epocă în care mulți scriitori încercau să se adapteze limbajului oficial, Nicolae Labiș părea să aibă o problemă cu limitele.

El voia mai mult. Voia să spună ceea ce vede. Poate că nicio altă poezie nu îl definește mai bine decât „Moartea căprioarei”. Nu pentru că este cea mai cunoscută. Ci pentru că în ea se întâmplă ceva esențial: un copil descoperă că viața nu este întotdeauna frumoasă. În pădure, o căprioară devine pradă. Pentru familie, carnea ei înseamnă hrană.

Pentru copil, însă, animalul înseamnă și frumusețe. Aici apare drama. Să ucizi pentru a trăi și să regreți ceea ce ai fost obligat să faci. Să înțelegi că foamea este una dintre acele experiențe care schimbă un om pentru totdeauna, iar Labiș transformă această experiență într-o poezie despre pierderea inocenței. De aceea, „Moartea căprioarei” nu este doar despre o căprioară. Este despre clipa în care copilăria se termină.

Anii în care a trăit Labiș nu au fost ani ușori. România ieșea din război și intra într-o altă lume. Societatea se schimba violent, iar literatura era și ea prinsă într-un sistem care încerca să-i spună scriitorului ce să scrie și cum să gândească. Labiș a intrat în literatură foarte tânăr și a fost, la început, apropiat de direcția oficială a epocii, dar tânărul poet nu era făcut pentru supunere intelectuală. Mintea lui nu putea fi modelată

Foto 4. Viitorul poet în sânul familiei

Foto 5. La 20 de ani în București

după bunul plac al altora și asta îl face astăzi atât de interesant.

Nu trebuie să-l transformăm într-un erou politic retrospectiv și nici într-un simplu poet al comunismului. Labiș a fost mai complicat de atât.

A fost un tânăr care își căuta libertatea într-o epocă în care libertatea avea un preț.

Să ne imaginăm Bucureștiul anilor 1950: un oraș cenușiu, apăsător de epocă și, în mijlocul lui, un tânăr venit din Bucovina care vorbește despre poezie cu o siguranță aproape neverosimilă.

Acum nu mai era doar „băiatul talentat din Mălini”, devenise Nicolae Labiș.

Numele lui circula în lumea literară. Poeziile sale erau citite. Era remarcat de scriitori consacrați. Pentru un tânăr de 20 de ani, ascensiunea era extraordinară. Și totuși, ceva din povestea lui pare să ne spună că succesul nu era suficient. El voia să devină poet, nu doar să publice poezii.

În decembrie 1956, visul s-a frânt. Un accident de tramvai avea să-i curme viața după o perioadă de suferință. În prag de Sărbători, într-o zi fatidică pentru istoria noastră, pe 22 decembrie, Nicolae Labiș a murit. Avea doar 21 de ani. Tânărul care avea să devină poate unul dintre marii poeți ai secolului, vocea incomodă din literatura vremii s-a stins.

Oficial, Nicolae Labiș a murit în urma unui accident. Dar, după aproape șapte decenii, întrebările nu au dispărut. A fost cu adevărat doar un accident? Sau, în acea noapte de decembrie, cineva a împins destinul poetului spre moarte? Poate că răspunsul se află încă undeva, într-un document, într-o mărturie sau într-un dosar care nu a spus încă totul.

Opera lui Nicolae Labiș continuă să dezvăluie, la decenii după dispariția poetului, pagini și mărturii care îi întregesc universul creator. O parte deosebit de valoroasă a acestei moșteniri se află în colecțiile Bibliotecii Universitare din Suceava, unde manuscrisele sale păstrează nu doar texte, ci și urmele

unei creații aflate într-o permanentă devenire.

Cercetătorul Nicolae Cîrlan, unul dintre cei care s-au dedicat cu pasiune recuperării și valorificării operei labișiene, vorbește despre această impresionantă colecție drept o „comoară fabuloasă”. Într-un articol publicat în revista *Bucovina literară* [2], el mărturisea că a reușit să aducă la lumină o parte dintre manuscrisele rămase de la poet, texte „neverosimil de numeroase”, unele surprinzând prin maturitatea lor artistică, iar altele printr-o forță anticipativă greu de imaginat.

Foto 6. Mormântul poetului Nicolae Labiș din cimitiul Bellu

Demersul lui Nicolae Cîrlan a avut o importanță aparte pentru cunoașterea operei lui Nicolae Labiș, mai ales a creației din perioada de început. Prin răbdare, cercetare și pasiune pentru documentul literar, aceste manuscrise au fost scoase din tăcerea arhivelor și redată cititorilor.

Astfel, colecția păstrată la Suceava nu reprezintă doar o sumă de documente literare, ci o adevărată memorie vie a unui poet care, deși a avut o existență atât de scurtă, a lăsat în literatura română o operă de o forță și o modernitate remarcabile.

Iar fiecare manuscris recuperat, fiecare filă restituită memoriei literare adaugă o nouă lumină asupra lui Nicolae Labiș și asupra universului său poetic. În cadrul Bibliotecii Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, fondul de carte dedicat lui Nicolae Labiș constituie un spațiu valoros al memoriei literare, reunind volume care invită cititorul să descopere, să

aprofundeze și să reinterpreteze una dintre cele mai importante opere poetice românești ale secolului al XX-lea.

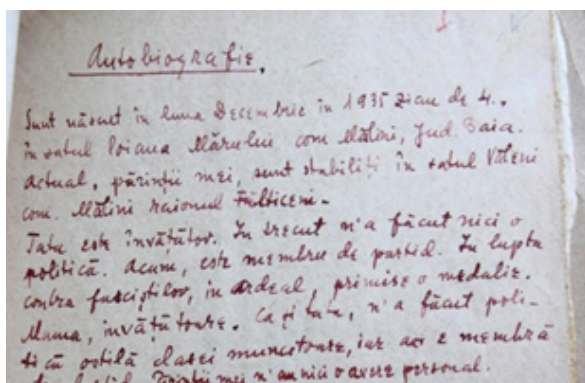

Foto 7. Autobiografie. Manuscris.

Dincolo de simpla păstrare a unor publicații, această colecție reprezintă o punte între patrimoniul scris și comunitatea academică, între cercetare și lectura de plăcere, între generațiile care au citit poezia lui Labiș și cele care continuă să o redescopere. Fondul cuprinde ediții ale operei poetului, volume de critică și istorie literară, studii dedicate creației sale, precum și lucrări care analizează contextul cultural în care aceasta a fost receptată de-a lungul timpului. Prin diversitatea publicațiilor reunite, cititorii au posibilitatea de a urmări nu doar evoluția editorială a operei, ci și multiplele perspective din care Nicolae Labiș a fost interpretat de critici, profesori, cercetători și iubitori ai literaturii.

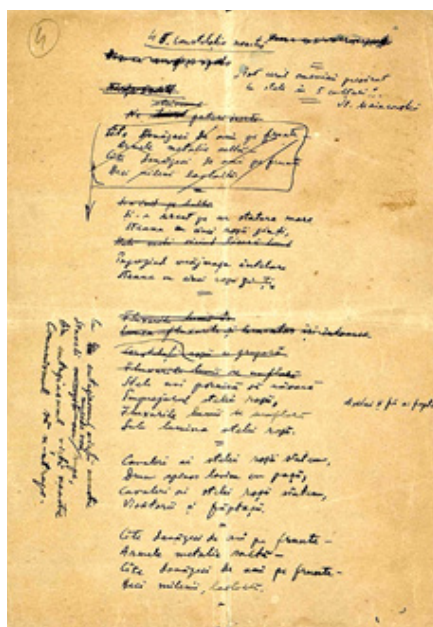

Foto 8. Urme autentice în Biblioteca Universității din Suceava

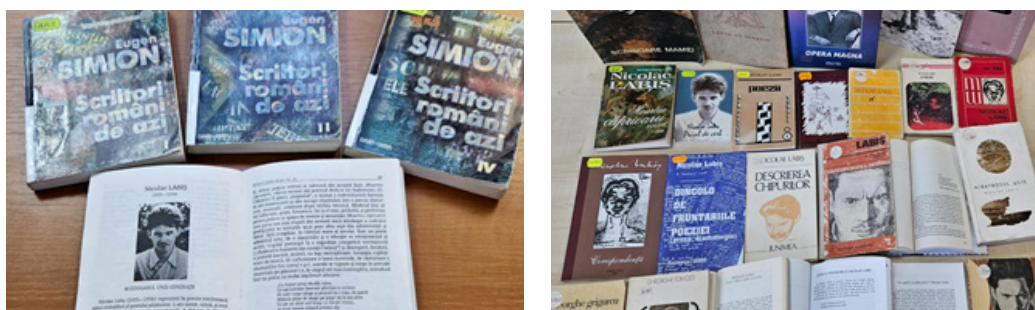

Foto 9-10. Din valoroasa colecție „Nicolae Labiș”

O bibliotecă universitară nu este doar un loc în care cărțile sunt păstrate, ci și unul în care ele continuă să dialogheze cu prezentul. În acest sens, fondul dedicat lui Nicolae Labiș devine un instrument important pentru activitatea de documentare și cercetare a studenților și cadrelor didactice, oferind surse

utile pentru studii de literatură română, proiecte academice, lucrări de licență sau investigații asupra receptării critice a operei poetice. Fiecare volum adaugă o nouă perspectivă asupra universului literar labișian și contribuie la înțelegerea complexității unei creații care continuă să genereze interes și reflecție. În același timp, această colecție are și o profundă valoare simbolică.

Așezată în inima unei instituții universitare sucevene, ea vorbește despre responsabilitatea de a conserva și valorifica patrimoniul cultural al Bucovinei și despre rolul bibliotecii în transmiterea valorilor spirituale către noile generații. Cartea devine astfel mai mult decât un obiect de patrimoniu: devine un martor al continuității culturale și un mijloc prin care literatura rămâne vie în conștiința publică. Fondul de carte „Nicolae Labiș” îi așteaptă deopotrivă pe cercetători, pe studenți și pe toți cei care doresc să se apropie de literatura română prin lectura unor ediții și studii dedicate unei opere de referință. În liniștea rafturilor Bibliotecii USV, aceste volume continuă să păstreze nu doar pagini tipărite, ci și dialogul neîntrerupt dintre poezie, cunoaștere și memoria culturală.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII „ȘTEFAN CEL MARE” DIN SUCEAVA. Pagina web. Disponibil: <https://biblioteca.usv.ro/> [accesat 2026-03-11].
2. CÎRLAN, Nicolae. Nicolae Labiș – Inedit. Fragmentarium. *Bucovina literară*. 2013, nr.1/7, pp. 76-80. ISSN 1223-7167.
3. Nicolae Labiș – 70 de ani de memorie și poezie [@ECO TV Vatra Dornei] : Film documentar. *YouTube*. Disponibil: <https://m.youtube.com/watch?v=x0UH0borTYk> [accesat 2026-09-10].
4. MALANCIUC, Adriana și Liviu, TIMIȘ. Nicolae Labiș. Geniul care a îmblânzit lumea prin cuvinte. *Bucovina literară*, 2023, nr.7/8/9/, pp. 56-58. ISSN 1223-7167.